

ماهیت حساب‌ها در حسابداری

ماهیت حساب‌ها در حسابداری

در حسابداری ما به طور کلی تمامی اقلام موجود رو در 3 حساب دسته بندی می‌کنیم. هر حساب در حسابداری ماهیتی برای خودش دارد. در این مقاله قصد داریم به تعریف ماهیت حساب‌ها بپردازیم.

هدف از این مقاله درک بهتر ماهیت کاهشی و افزایشی هر حساب است.

انواع حساب‌ها:

همانطور که در ابتدا اشاره کردیم، انواع حساب‌ها 3 دسته هستند.

1. دارایی‌ها

2. بدهی‌ها

3. حقوق مالکانه (سرمایه)

منظور از ماهیت چیست؟

ماهیت به بیان ساده یعنی جایگاهی که یک حساب به آن تعلق دارد.

یعنی ما با دانستن ماهیت یک حساب می‌دانیم که آیا جزو بدهی‌هاست؟ آیا در دارایی‌ها دسته بندی می‌شود یا که حقوق مالکانه است؟

تقسیم بندی ماهیت:

هر یک از حساب‌هایی که به آنها اشاره کردیم، دارای یک ماهیت افزایشی و یک ماهیت کاهش‌ی هستند.

یعنی با رخ دادن یک سری از رویدادها این حساب‌ها افزایش پیدا می‌کنند. و با وقوع رویدادهای دیگری کاهش پیدا می‌کنند.

ماهیت بدهکار در حسابداری چیست؟

مفهوم بدهکار در حسابداری بدین معنا نیست که ما فردی بدهی داریم. بلکه بدین معناست که در صورت‌های مالی، ماهیت افزایشی یک سری حساب‌ها، بدهکار است. بدهکار بودن ماهیت یک حساب یعنی در طرف سمت راست یک سند حسابداری نوشته می‌شود.

ماهیت بستانکار در حسابداری چیست؟

مفهوم بستانکار هم به این معنا نیست که ما طلبکار فردی هستیم. به این معناست که ماهیت افزایشی یک سری از حساب‌ها در صورت‌های مالی، بستانکار است. بستانکار بودن ماهیت یک حساب یعنی در طرف سمت چپ یک سند حسابداری نوشته می‌شود. دقیقاً برعکس ماهیت بدهکار.

مثال:

فرض کنید که در طی رویدادی ما یک واحد آپارتمان خریداری کرده ایم. مبلغی که بابت خرید این آپارتمان به صورت نقدی پرداخت کردیم 350 میلیون ریال است. بیاید باهم تحلیل کنیم که طی این رویداد چه اتفاقی افتاده است.

تحلیل:

ما یک واحد آپارتمان خریداری کردیم و یک دارایی به دارایی‌های خود افزوده ایم. پس یک دارایی به دارایی‌های من اضافه شده است. از آن طرف من در ازای دریافت این آپارتمان و افزودن آن به دارایی‌های خود، 350 میلیون ریال پول نقد پرداخت کردم. یعنی از وجوه نقد من 350 میلیون ریال کم شده است. پس در ازای افزایش یک دارایی، یکی دیگر از دارایی‌های من کاهش پیدا کرده است. افزایش دارایی در حسابداری ماهیت بدهکار دارد. و برعکس آن کاهش دارایی در حسابداری ماهیت بستانکار دارد.

پس ثبت سند حسابداری من به شرح زیر خواهد بود:

آپارتمان	(بدهکار)
وجه نقد	(بستانکار)

نکته مهم:

همانطور که در سند بالا مشاهده میکنید، هنگام ثبت سند حسابداری باید توجه داشته باشیم که حساب بستانکار ما بعد از مقداری فاصله نوشته می شود. یعنی بعد از نوشتن بدهکار، برای نوشتن حساب بستانکار از سطر اندکی فاصله می دهیم.

چطوری ماهیت هارو تشخیص بدم؟

به راحتی و فقط با استفاده از یک تکنیک بسیار ساده. شما با استفاده از فرمول حسابداری میتونید به راحتی ماهیت افزایشی و کاهشی هر حساب رو تشخیص بدید. کافیه فقط یک نگاهی به این فرمول ساده بندازیم.

فرمول حسابداری:

در حسابداری ما یک فرمولی داریم که یک معادله رو به ما نشان میده. هر زمان که دو طرف این معادله برقرار باشد. و عدد دو طرف یکسان باشد بدین معناست که راه را درست رفته ایم. این فرمول به شرح زیر است:

$$\text{دارایی ها} = \text{بدهی ها} + \text{سرمایه}$$

تحلیل فرمول:

همانطور که اشاره کردیم، برابری دو طرف این معادله یعنی صحیح بودن مراحل حسابداری ما. مطابق این معادله جمع سرمایه و بدهی های ما باید همواره برابر باشد با جمع کل دارایی های ما.

در صورت نابرابر بودن این فرمول یعنی ما در انجام مراحل حسابداری خود مرتکب اشتباهی شدیم. در صورت نابرابر بودن باید مغایرت گیری کرده و ایراد را رفع کنیم تا معادله برقرار شود.

استفاده از فرمول برای تشخیص ماهیت:

دارایی ها = بدهی ها + سرمایه

به علامت مساوی (=) دقت کنید. در طرف راست معادله هر حسابی که وجود دارد، ماهیت افزایشی آن همیشه بدهکار است.

متقابلا در طرف سمت چپ معادله هر حسابی که وجود دارد همواره ماهیت افزایشی آن، بستانکار است.

یعنی افزایش هر دارایی ما دارای ماهیتی بدهکار است. افزایش بدهی ما همواره ماهیت بستانکار داشته و افزایش سرمایه ما هم بستانکار می باشد.

تحلیل کلی:

می دانیم که افزایش دارایی برابر با بدهکار است. پس کاهش دارایی برابر است با بستانکار

دقیقا مانند مثال خرید یک واحد آپارتمان که آپارتمان افزایش پیدا کرد (بدهکار) و وجه نقد کاهش پیدا کرد (بستانکار)

میدانیم که افزایش بدهی و سرمایه برابر با بستانکار است. پس کاهش بدهی و سرمایه برابر است با بستانکار.

جدول راهنما:

با نگاه کوتاهی به این جدول همیشه راهنمایی برای شما وجود دارد. این راهنما به شما برای تشخیص ماهیت حساب‌ها در حسابداری کمک می‌کند.

ماهیت حساب	ماهیت افزایش	نوع حساب
بستانکار	بدهکار	دارایی
بدهکار	بستانکار	بدهی
بدهکار	بستانکار	سرمایه

نتیجه گیری:

تلاش کردیم تا با ماهیت حساب‌ها در حسابداری آشنا شویم. یاد گرفتیم که در حسابداری افزایش دارایی برابر است با بدهکار و افزایش بدهی و سرمایه، بستانکار است. در نتیجه کاهش هر یک از حساب‌های مذکور، عکس آن است.